

ČEVLJARSKA SKRINJICA Z ORODJEM ZA »V ŠTERO«

298

Čeprav v Trziškem muzeju trenutno hranimo predmete, ki po večini izvirajo iz Trziča, pa smo v lanskem letu uspeli pridobiti tudi nekaj muzealij z drugih področij Slovenije. Med njimi je bila najbolj dobrodošla čevljarška skrinjica s kompletom orodja za »v štero« iz Horjula pri Ljubljani. Posredoval nam jo je gospod Milan Šmigavc, mož vnukinje čevljarja Franca Stanonika, ki je skrinjico uporabljal in je bila tudi njegova last.

Izraz »štera« izvira iz nemške besede »Storarbeit«, to je opravljanje določenega dela po kmečkih domovih. Ker so se obrtniki - rokodelci že v srednjem veku naseljevali največ v utrjenih mestih in trgih, jih je bilo na podeželju malo. Zato so po uro, dve ali tudi več oddaljeni kmetje začeli vabiti čevljarje, krojače in šivilje v »štero«. Kmetje so za izdelavo novih čevljev prispevali usnje (vsaj za zgornje dele obuval, delno pa tudi za podplate), prostor in hrano, čevljar pa je z orodjem, ki ga je prinesel s sabo, napravil obutev za celo

Fotografija: Boštjan Gunčar, junij 1993

družino in še za hlapce, dekle in pastirje. Navadno so vabili čevljarje »v štero« pred puštnim časom ali v pozni jeseni.

Tako si je čevljar, ki se je zgodaj zjutraj odpravljal na tako pot, oprtal opremo: na vrvi nanizan sveženj kopit različnih velikosti, zabojček ali usnjeno torbo z orodjem in drugimi drobnimi pripomočki in trinožni stol. Pri tej opremi je veliko vlogo igrala še navoza, na katero so nataknili na eno stran zabojček, na drugo pa kopita in trinožni stol tako, da je bil zabojček vedno na hrbtu.

Ob prihodu v muzej je bila Stanonikova skrinjica nekoliko poškodovana oziroma pomanjkljiva (manjkal je levi zgibni del pokrova, ki sta ga naša konservatorja nadoknadila z novim). Na splošno je lepo ohranjena, lesena, s ključavnico (a brez ključka) in kovinskima ročajema ob straneh. V notranjosti je na levi strani po širini izdelan dodaten prekat (7,2 cm dolg in 4 cm globok). Celotna zunanja dolžina skrinjice meri 36,5 cm, široka je 28,5 cm in visoka 15,5 cm, globina pa je 12,5 cm. Inventarizirala sem jo pod inv. št. 510:TRŽ;206.

299

Skupaj s skrinjico smo pridobili še 22 kosov čevljarškega orodja, in sicer: 2 obrezilnika (inv. št. TRŽ;42 in TRŽ;43), 2 glistasta rezača (inv. št. TRŽ;219 in TRŽ;220), 2 okrasni kolesci (inv. št. TRŽ;216 in TRŽ;217), rezilno kolesce (inv. št. TRŽ;218), 7 nazobčarjev (inv. št. TRŽ;47 - 53), 4 klinčarje (inv. št. TRŽ;212 - 215), kladivo (inv. št. TRŽ;44), klešče natezalke (inv. št. TRŽ;200) in 2 kljuki za izkopitenje (inv. št. TRŽ;207 in 208).

Stanovnik Franc je, po besedah prinašalca, skrinjico z orodjem uporabljal v zadnjih letih 19. stoletja pa vse do druge svetovne vojne, ko so ga ubili domobranci. »V štero« je hodil po okoliških vaseh in zaselkih nedaleč od Horjula.

Tita Ovsenar